

Applied Research of Sport Management

Vol. 13(4), (Series 52): 83-102/ 2025

 Doi: [10.30473/ARSM.2025.69314.3832](https://doi.org/10.30473/ARSM.2025.69314.3832)

E-ISSN: 2345-5551 P-ISSN: 2538-5879

ORIGINAL ARTICLE

Fraud in Sports: From Preventive to Repressive Measures

Sayedeh Sara Hosseini Chadegani¹, Soodabeh Rezvani^{2*}, Rohuddin Kurdalivand³

1. Ph.D Student, Department of Criminal law and Criminology, Kharazmi University, Tehran, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Criminal law and Criminology, Kharazmi University, Tehran, Iran.

3. Ph.D. Department of Criminal law and criminology; lecture , University of Poitiers, France.

*Correspondence

Soodabeh Rezvani

E-mail: S.hosseini@khu.ac.ir

Received: 02/Nov/2023

Accepted: 12/Feb//2024

Published Online:27/Mar/2025

How to cite

Hosseini Chadegani, S., Rezvani, S., & Kordalivand, R. (2025). Fraud in Sports: From Preventive to Repressive Measures. *Applied Research of Sport Management*, 13(4), 83-102.

ABSTRACT

The aim of this paper is to explain and analyze fraud in sport and its various forms from the perspectives of criminal and disciplinary law, using a descriptive-analytical method and library-based research through note-taking from relevant sources. The theoretical findings indicate that, following recent developments, the legal system has faced challenges in addressing offences and crimes related to fraud in sport. In response to the harmful and detrimental effects of such fraud-whether considered a disciplinary violation or a criminal offence-some states have criminalized this conduct within their legal frameworks and have established penalties accordingly. Given that sport is based on fair and equal competition and possesses an inherently unpredictable nature, the adoption of appropriate punitive and preventive measures to combat fraud in sporting competitions may prove effective. As fraud in sport and its various forms is no longer a domestic issue but rather a transnational and global phenomenon affecting all societies, it necessitates international cooperation and the active involvement of sports organizations and stakeholders in efforts to prevent and combat it. The concerning quantitative and qualitative dimensions of these offences and violations have accordingly compelled law enforcement authorities and criminal justice policymakers to take measures aimed at addressing and preventing them.

KEY WORDS

Fraud, Competition Manipulation, Sport, Doping.

Copyright © 2025 The Authors. Published by Payame Noor University.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

<https://arsmb.journals.pnu.ac.ir/>

«مقاله پژوهشی»

تقلب در ورزش، از تدابیر پیشگیرانه تا اقدامات سرکوبگرانه

سیده سارا حسینی چادگانی^۱، سودابه رضوانی^{۲*}، روح‌الدین کرد علیوند^۳

چکیده

هدف این نوشتار تبیین و تحلیل تقلب در ورزش و انواع آن از دیدگاه حقوق کیفری و انضباطی بود که از روش توصیفی و تحلیلی و با ابزار کتابخانه‌ای به صورت فیش‌برداری از منابع استفاده شده است. یافته‌های نظری بیانگر این بود که در پی تحولات اخیر، نظام حقوقی را با چالش‌هایی در برخورد با تخلفات و جرائم مربوط به تقلب در ورزش روبه‌رو نموده است. برخی از دولت‌ها به‌منظور مقابله با آثار مخرب و زیان‌بار که تقلب در ورزش چه به‌عنوان تخلف یا جرم بر روی جامعه داشته است، اقدام به جرم‌انگاری این رفتار در نظام حقوقی خود کرده‌اند و نسبت به آن مجازات تعیین کرده‌اند. با توجه به آنکه ورزش مبتنی بر رقابت عادلانه و برابر و ماهیتی غیرقابل‌پیش‌بینی دارد، اتخاذ تدابیر مناسب اعم از سرکوبگرانه و پیشگیرانه به‌منظور مقابله با تقلب در رقابت‌های ورزشی می‌تواند اثربخش جلوه کند. با توجه به اینکه تقلب در ورزش و سایر اشکال آن دیگر یک موضوع داخلی نیست؛ بلکه یک پدیده فراملی و جهانی است و بر تمام جوامع تأثیرگذار می‌باشد. بنابراین نیازمند همکاری بین‌المللی، سازمان‌های ورزشی، کنشگران امور ورزشی در جهت پیشگیری و مبارزه با آن می‌باشد و با توجه به ابعاد کمی و کیفی نگران‌کننده این دسته از جرائم و تخلفات، مجریان قانون و سیاست‌جایی را به فکر واداشته تا در جهت مقابله و جلوگیری از آن گام بردارند.

واژه‌های کلیدی

تقلب، دست‌کاری مسابقات، ورزش، دوپینگ.

۱. دانشجوی دکتری، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
۲. استادیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
۳. دکتری، گروه حقوق کیفری؛ مدرس، دانشگاه پواتیه، فرانسه.

نویسنده مسئول: سودابه رضوانی
 رایانامه: S.hosseini@khu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۲۲

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۱/۰۷

استناد به این مقاله:

حسینی چادگانی، سیده سارا؛ رضوانی، سودابه و کردعلیوند، روح‌الدین (۱۴۰۴).
 تقلب در ورزش، از تدابیر پیشگیرانه تا
 اقدامات سرکوبگرانه. فصلنامه علمی
 پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی،
 ۱۳(۴)، ۸۳-۱۰۲.

مقدمه

باید دانست که بر پایه رهیافت جرم‌شناسی دورکیمی که آورده استاد برجسته جامعه‌شناسی فرانسه دکتر امیل دلوید دورکیم است، جرم پدیده‌ای طبیعی و متعارف در زندگی انسان بوده و هریک از قلمروهای زندگی انسان، بستری احتمالی برای بزهکاری است. این روند در حوزه‌هایی مانند جهان ورزش هم بسیار آشکار است. ورزش دارای کارکردهای بسیاری در زمینه‌های سیاسی، حقوق کیفری، جرم‌شناختی، اقتصادی، اجتماعی به خود گرفته است. این کارکردها رشته‌هایی نظیر اقتصاد ورزشی، روان‌شناسی ورزشی، جامعه‌شناسی ورزشی و از همه مهم‌تر حقوق ورزشی را به وجود آورده است (آقای و صفاری، ۲۰۱۸). در روزگار حاضر، ورزش دیگر یک تفریح و تفنن محض نیست.

امروزه ورزش، با گسترش چشمگیر، صنعتی سودآور به بخش مهمی از پیکر جامعه تبدیل شده است؛ تقلب در ورزش پدیده‌ای جدید نیست. چراکه فعالیت‌های متقلبانه در مدیریت سازمان‌ها و مسابقات ورزشی از دوران المپیک باستان تا امروز از جمله در رابطه با مسابقات ورزشی الکترونیکی نشان داده شده است. بنابراین آنچه امروزه ورزش را تحت تأثیر قرار داده است، رواج ناهنجاری‌های رفتاری، انحراف و کج‌روی اخلاقی، خشونت و تقلب در بین دست‌اندرکاران امور ورزش است. در بررسی جرائم و انحرافات ارتكابی در حوزه‌های مختلف، با ویژگی‌ها و طیف‌های خاصی از مجرمین، انگیزه و شرایط تحقق جرم و به‌طور کلی فضای ارتكاب منحصر به فرد مواجه هستیم. در این راستا مسائل زیادی نه فقط در میدان رقابت، بلکه در خارج از آن وجود دارد. امروزه پس از پشت سر نهادن دورانی که ورزشکاران ورزش را به خاطر نفس آن انجام می‌دادند و ارزش‌های ورزشی حاکم بود؛ با پول‌هایی که در ورزش به دست آمده یا از دست می‌رود، جای تعجب نیست که انواع مختلف تقلب، خشونت، فساد و معاملات غیرعادلانه به ورزش راه یافته و تمامیت آن را مخدوش می‌نمایند.

بنابراین رقابت‌های ورزشی چه در عرصه ملی و چه در عرصه بین‌المللی هیچ‌گاه خالی از جرائم و تخلفات ورزشی نبوده و گاهی حس قدرت‌طلبی و تمایل کسب مقام در رقابت‌های ورزشی عملکرد و رفتار شرکت‌کنندگان در رقابت‌ها را تحت تأثیر قرار داده‌اند؛ به گونه‌ای که قوانین و

مقررات را زیر پا گذاشته و بستر ایجاد جرائم و تخلفات را فراهم می‌نمایند. باید توجه داشت از آنجا که فعالیت و رقابت‌های ورزشی نیازمند صرف هزینه و امکانات بسیار زیادی است. از همین رو، دولت‌ها همواره سعی بر آن دارند تا در جهت اجرای صحیح قانون، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های انضباطی را اختصاص دهند، تا برگزاری رقابت‌های ورزشی عاری از بروز هرگونه کج‌رفتاری‌ها، خشونت و تقلب و جرائم احتمالی در ورزش گردد. همان‌طور که بیان شد تقلب؛ ورزش را در معرض خطر قرار می‌دهد. به احتمال زیاد ورزش را از ریشه‌های اخلاقی خود جدا کرده، در بلندمدت تمامیت آن را به خطر می‌اندازد و نیاز فوری به اقدام ارگان‌های ورزشی و یا دولت‌ها است. از آنجا که ورزش یک موضوع با منافع عمومی محسوب می‌شود و کشورها در ورزش سرمایه‌گذاری می‌کنند. بنابراین یکی از چالش‌های اساسی فراروی، مبارزه و کنترل با پدیده تقلب در ورزش، شناخت تقلب و بررسی این پدیده از جهات مختلف و در مرحله بعدی ارائه، تقویت و بهبود راهکارهای مناسب و ایجاد یک نظام حقوقی با هدف مبارزه با تخلفات و جرائم واقع شده می‌باشد. در واقع مقابله با تقلب در ورزش، با پیشگیری و تقویت یکپارچگی ورزش، تصویب قوانین و مقررات مربوطه امکان‌پذیر است.

در پژوهش حاضر با رویکرد پیش گفته، مفهوم تقلب در ورزش را مورد بررسی و تحلیل قرار دادیم: از جمله ماهیت تقلب، گونه‌شناسی، مقابله با آن، پیشگیری از تقلب، اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی. در پایان سعی بر آن است تا به بررسی نظام حقوقی حاکم بر تقلب در رقابت‌های ورزشی پرداخته و براساس آن مشخص شود، ارتكاب تقلب در رقابت‌های ورزشی کدامین جرائم و تخلفات را شامل می‌شوند و ضمانت اجرایی که در نظر گرفته شده، مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد. سپس به ارائه راهکارهایی در جهت پیشگیری از آن‌ها پرداخته می‌شود.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

در رابطه با مفهوم تقلب هم‌چنین باید گفت، تقلب در صنعت ورزش موضوعی گسترده است که تمامیت ورزش را تهدید می‌کند. این گستردگی از دوپینگ و تبانی در ورزش تا شرط‌بندی مرتبط با تبانی و موارد بسیاری که در

راهکارهای جهت حذف و کاهش آن‌ها در ورزش است. در پژوهشی با عنوان «بررسی علل گرایش جوانان به دوپینگ»، دوپینگ را به‌منزله یک تخلف قلمداد کرده است و بیان می‌دارد قوانین و مقررات مربوط به دوپینگ و مجازات آن باید به ورزشکاران آموزش و یادآوری شود. در پژوهش حاضر می‌توان به نتیجه خبری (۲۰۰۲) اشاره کرده که از مسائل غیراخلاقی رایج ورزش کشور مانند تبانی با داور برای رسیدن به پیروزی، مقاومت در برابر رأی داوران و استفاده از دوپینگ اشاره نموده است. بنابراین تقلب در ورزش یک موضوع پیچیده است و تقسیم‌بندی متفاوتی براساس حقوق کیفری هر کشور متصور می‌باشد و به جرأت می‌توان گفت که امروز از اشکال سنتی خود نیز خارج شده و با توجه به پیشرفت تکنولوژی و رواج اینترنت، این رفتارهای ناپهنجار به صورت گسترده و غیرقابل کنترل در فضای مجازی انجام می‌شود.

پیشنهادهایی علم حقوق به‌ویژه در شاخه جرم‌شناسی و حقوق کیفری با هدف اصلاح جامعه می‌کوشند که چالش‌های بزهکارانه پدید آمده در جامعه را به سوی اهداف تعیینی اصلاح کنند و از آنجا که حقوق کیفری در مسیر اهداف خود با تحولات گوناگونی مواجه بوده است و از این‌رو لازم است نظام کیفری خود را، با سرعت این تحولات و چالش‌ها هماهنگ کند و در راستای کنترل بزهکاری گام بردارد. بنابراین، نظام‌های گوناگون سیاست جنایی باید بکوشند که در پرتو مبادلات فکری خود با مدیران ورزشی و یا اندیشمندان دانشگاهی در این قلمرو، به مناسب‌ترین و روزآمدترین راهبردها برای مبارزه با این جرائم دست یابند. از همین رو، ضروری است که همگام با روند شتابناک دگرگونی‌های پدید آمده در زندگی انسان‌ها، جرائم مرتبط با رقابت‌های ورزشی نیز به‌خوبی شناخته شود تا بتوان پاسخ‌هایی مناسب را برای آن‌ها یافت و بسیاری از این رفتارها می‌توانند پیامدهایی نامطلوب و از جمله برهم خوردن آرامش شهروندان را به همراه داشته باشند. با وجود این باید به یاد داشت از آنجا که جرم پدیده‌ای چندبعدی و پیچیده به شمار می‌آید، کاربست مناسب‌ترین پاسخ‌ها در برابر هریک از گونه‌های بزهکاری و از جمله بزهکاری‌های ناقض آرامش شهروندی نیز از همان ویژگی برخوردار است. برای مثال

این مقاله شرح داده شده است را شامل می‌شود؛ در نتیجه برای درک مقیاس تهدیدی که تقلب در ورزش به وجود می‌آورد، درک مفهوم، ماهیت و نوع‌شناسی، نحوه مقابله با آن‌ها و پیشگیری بسیار حائز اهمیت است.

جهانی‌شدن صنعت ورزش منجر به یک فرایند تجاری به وسیله درآمدهای نهفته برای سهامداران، حامیان مالی، مسئولان دولتی و ورزشکاران شده است. این درآمد نهفته منجر به این شده است که بسیاری از ورزشکاران و مسئولان برای کسب سود و منفعت بیشتر دچار ارتکاب جرم از جمله فساد و تقلب شوند (مسترز، ۲۰۱۵). از نظر جرم‌شناسان در چارچوب ورزش، دو پدیده وجود دارد که به آن اشاره می‌کنیم یکی خشونت و دیگری تقلب^۱ که امکان دارد به‌عنوان جرم کیفری یا یک تخلف انضباطی به وقوع بپیوندد. تقلب در ورزش موضوعی گسترده است که شامل مواردی اعم از دست‌کاری در مسابقات (تبانی)^۲، دوپینگ^۳ و شرط‌بندی^۴ و ... می‌شود که نیز از جمله مهم‌ترین ناپهنجاری‌های حوزه ورزش است. تصویب اعلامیه‌ها و کنوانسیون‌های مختلف جرم‌انگاری و مجازات کیفری یا انضباطی برای جرائم و تخلفات ورزشی از جمله این اقدامات است. برای نمونه دست‌کاری در مسابقات به‌عنوان یکی از شیوه‌های مدرن تقلب در قوانین ورزشی محسوب شده که به‌طور چشم‌گیری افزایش یافته است. بنابراین دست‌کاری در مسابقات یک تهدید بزرگ برای ورزش است. اولین معاهده بزرگ بین‌المللی که به دنبال رسیدگی به آن بود، کنوانسیون شورای اروپا سال ۲۰۱۴^۵ است.

دست‌کاری ورزشی شامل ابزارهای مختلفی برای بهره‌مندی از تحریف سابقه ورزشی به‌قصد برد (دوپینگ) یا باخت (تبانی، شرط‌بندی) برخلاف قوانین ورزشی یا برای دستیابی به نتایج غیرورزشی (اختلاس، فرار مالیاتی، پولشویی) است (آندرف^۶، ۲۰۱۸). افروزه و شفیع (۱۳۹۷) دوپینگ، شرط‌بندی‌های ورزشی و در نهایت تبانی را از جمله سویه‌های تاریک و منفی رقابت‌های ورزشی ازجمله فوتبال می‌دانند که نیازمند نگاهی آسیب‌شناسانه و ارائه

1. Fraud
2. Match-fixing
3. Doping
4. Betting
5. Council of Europe Convention 2014
6. Andreff

و گسترش فساد دارند و خصوصی‌سازی را به‌عنوان روش کنترل و پیشگیری شناخته شده است.

طاهرخانی و شفيعی (۱۳۹۸)، در مقاله با عنوان «بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر بروز تبانی در فوتبال ایران» بیان می‌دارند با توجه به نتایج تحقیق همچون شفافیت مالی در قراردادهای، بررسی اسناد مالی باشگاه‌های فوتبال، بررسی نحوه انتقالات بازیکنان به باشگاه‌های که احتمال وجود تبانی بین آن‌ها وجود داشته و تدوین قوانین لازم برای جلوگیری از تبانی می‌تواند راه مناسبی برای شناسایی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری تبانی در ورزش به‌منظور جلوگیری از این رفتار باشد.

ملائی و افروزه (۱۳۹۹)، در پژوهش «شناسایی علل گرایش به تبانی منابع انسانی و راهبردهای مبارزه با آن به شناسایی علل گرایش ورزشکاران و مدیران باشگاه به تبانی و راهبردهای مؤثر مبارزه با آن» پیشنهاد داده است در راستای مبارزه با تبانی در ورزش در سطح منابع انسانی، باشگاه و جامعه به بهبود ساختارها و حرفه‌ای‌گری مبادرت کنند.

حسانی و همکاران (۱۳۹۶)، در «بررسی مدیریت جرم‌شناختی مبارزه با تبانی در رقابت‌های ورزشی» به این بحث پرداخت که تبانی جرم مانع و بازدارنده‌ای است که خود ارتکاب جرائم دیگری را در دنیای ورزش مانند ارتشا و پولشویی را رقم می‌زند.

بیرانوند و همکاران (۱۳۹۸)، «در بررسی فساد در فوتبال به عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی» اشاره کرده است و به ارائه شیوه‌های پیشگیری از جمله اصلاح ساختار اقتصادی، بهبود فرهنگ عمومی، اصلاح قوانین و مقررات را بیان کرده است.

افروزه (۱۳۹۵)، در شناسایی و تبیین مؤلفه‌های مؤثر در بروز فساد نشان داد متغیرهای مدیریتی و اداری، آموزشی، تربیتی بیشترین تأثیر را داشته‌اند. رزم‌آرا و همکاران (۱۳۹۴)، با بررسی فساد به این نتیجه رسیده‌اند که شرایط اقتصادی بیشترین و ویژگی‌های فردی کمترین تأثیر در بروز و گسترش فساد اداری دارد. به گزارش سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (۱۳۸۰)، روش‌های کنترل و کاهش فساد، بالابردن سطح آگاهی عمومی، اصلاح نظام اداری تشویق کارکنان و شهروندان به ارسال اطلاعات و افشاگری، نظارت عمومی بیان شده است.

حقوق کیفری ورزشی و حقوق انضباطی در قالب دستگاه عدالت کیفری به‌عنوان شاخه عدالت توزیعی به مقابله با جرائم در قالب مجازات و تنبیه کیفری می‌پردازد (ایولاسال و نجفی ابرندآبادی، ۲۰۰۱).

قانون‌گذار ایران به دلیل اهمیت ورزش و تأثیر نتایج ورزشکاران در رقابت‌های مهم ورزشی، نسبت به جرم‌انگاری جرائم و تخلفات ورزشی اقدام نموده‌اند و قوانین مختلفی در نظر گرفته‌اند. اما با توجه به گستردگی دامنه رقابت‌های ورزشی و عدم کفایت قوانین مصوب در این حوزه، همچنان این کاستی وجود داشته و متأسفانه در حقوق ایران نیز فقط به برخی از جرائم ورزشی در قالب یک ماده قانونی تحت عنوان بند ۴ ماده ۹۲ قانون مجازات عمومی ۱۳۶۲ که بعد از آن در طی دو مرحله در سال‌های ۱۳۷۰ و ۱۳۹۲ مورد اصلاح قرار گرفته و در نهایت تحت عنوان بند ۱۵۸ قانون مجازات اسلامی تصویب و ابلاغ شده به ورزش اختصاص داده شده است که این خود بیانگر نیازمندی ورزش به قانون‌نگاری و جرم‌انگاری در این حوزه است. در نظام حقوقی ایران علی‌رغم شیوع و گسترش روزافزون تقلب در ورزش و آثار و پیامدهای قابل توجه آن، یک نابسامانی و آشفتگی کلی - از تعریف و ماهیت قانونی گرفته تا سیاست‌های موضع گیرانه- نسبت به این پدیده مشاهده می‌شود (احمدی ناطور، ۲۰۱۸). بر همین اساس، کاستی‌ها، ابهامات و چالش‌های سیاست جنایی ایران در مقابله با تقلب در ورزش، نگارنده را به بررسی نظام حقوقی ایران در این زمینه و ارائه راهکارهای کارآمد جهت حل معضل پیشرو واداشت. زهرا احمدی ناطور (۱۳۹۸)، در کتاب خود به «ابعاد حقوقی و جرم‌شناسی شرط‌بندی در ورزش» پرداخته و در ادامه نیز راهکارهایی برای پیشگیری از شرط‌بندی پیشنهاد داده است و بیان می‌دارد در راستای مقابله با آن نیازمند یک سیاست جنایی مطلوب و سنجیده هستیم در مجموع، به نظر می‌رسد سیاست جنایی ایران در رویارویی با تقلب در ورزش، نیازمند اعمال اصلاحات و تجدیدنظرهای اساسی در این زمینه می‌باشد.

نجفی و همکاران (۱۳۹۱)، در مقاله‌ای با عنوان «مطالعه موردی فساد اداری در فدراسیون فوتبال ایران» اشاره می‌کند که عوامل فرهنگی بیشترین نقش را در بروز

توجه به مبانی نظری و پیشینه تحقیق، یافته‌ها و راهکارها ارائه می‌گردد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به ماهیت موضوع با روش توصیفی - تحلیلی به روش تحقیق کتابخانه‌ای و استفاده از بررسی قوانین و اسناد بین‌المللی به نگارش در آمده است. روش گردآوری اطلاعات، منابع استفاده شده، منابع کتابخانه (کتاب، مقاله‌ها، اسناد و قوانین بین‌المللی) می‌باشند که با تعمق در این موارد به تبیین نظری و حقوقی تقلب در ورزش، تجزیه و تحلیل موضوعات مطرح شده و سپس به چگونگی واکنش حقوق کیفری برای پیشگیری و مقابله با هریک از آن‌ها پرداخته شده است و نکات مهم و کلیدی آن‌ها را دسته‌بندی و به‌عنوان نتایج پیشنهاد داده‌ایم.

یافته‌های پژوهش

این مبحث به شناسایی مفهوم تقلب و مصادیق آن پرداخته است. جرم‌شناسان جرائم را به دودسته تقسیم می‌کنند: بزهکاری خشونت‌آمیز یا مبتنی بر کسبیم بازو و بزهکاری خدعه‌آمیز یا مبتنی بر فسفر مغز (گسن^۳ و نجفی ابرندآبادی، ۲۰۰۱) وی خشونت را در مقابل تقلب قرار داده و برای هریک معنای متفاوتی ارائه داده است. وی خشونت را سوءاستفاده از زور و نیرو و تقلب را سوءاستفاده از زرنگی تعریف کرده است (همان). بنابراین جرائم و تخلفات ورزشی به دودسته تقسیم شده‌اند: دسته اول شامل صدمات و خسارت‌های ورزشی است که عمدتاً ناشی از به کار رفتن خشونت در ورزش می‌باشد و دسته دوم به تخلف و جرائمی در حوزه ورزش که در قالب تقلب می‌باشد. تعریف تقلب در ورزش دشوار است. زیرا مفهوم تقلب در نظام‌های حقوقی متفاوت می‌باشد و به عوامل مختلفی برای مثال ساختار یک جامعه بستگی دارد که همین مسئله باعث می‌شود، تلاش برای ارائه یک تعریف دقیق از این‌گونه جرائم چالش‌برانگیز باشد. در واقع پدیده تقلب در ورزش بسته به عوامل فرهنگی، سیاسی به‌طور قابل‌توجهی از نظر شکل و میزان متفاوت است. تقلب را بدین صورت می‌توان تعریف کرد:

آتشک و همکاران (۱۳۹۸)، برای پیشگیری و مبارزه با فساد ضمن شناسایی مؤلفه و اشکال مختلف فساد، تقویت و تصویب قوانین مربوطه با همت کرد. گودرزی و همکاران (۱۳۹۰)، تدوین قوانین و مقررات کارآمد و آشنایی ارباب‌رجوع با قوانین و مقررات را از عوامل کنترل بیان کردند.

در تحقیقات خارجی، مسترز (۲۰۱۵)، مهم‌ترین مصادیق فساد در ورزش تبانی در نتیجه بازی، دوپینگ و رشوه‌خواری عنوان کرد.

یلماز و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهش با عنوان تبانی در فوتبال ترکیه عنوان کردن که در ۷ مسابقه در سال ۲۰۱۰ - ۲۰۱۱ اتفاق افتاده بود که منجر به تشکیل ۴ پرونده جنایی، ۷ کمیته انضباطی و ۹۳ مظنون و منجر به حذف دو تیم از مسابقات اروپایی شده است. ورنورش^۱ بررسی محدوده علل و پیامدها تقلب در ورزش در مورد علل و پیامدهای تقلب در ورزش می‌پردازد. لیزا. ای. کیل^۲ (۲۰۲۰)، در کتاب «فساد در ورزش» با بررسی پیچیدگی فساد در ورزش، مفهوم، علل و پیامدها و شیوه اصلاح آن را ارائه داده است. در این حوزه با نگاه اجمالی به پژوهش‌های انجام شده می‌توان بیان کرد که همه مطالعات داخلی به بررسی فساد در ورزش پرداخته‌اند و به مفاهیم تقلب در ورزش و گونه‌شناسی آن به صورت کلی پرداخت شده است.

در پژوهش‌های خارجی نیز به بررسی فساد در ورزش یا موارد خاص تبانی در ورزش اشاره شده است و ضعف در نحوه مقابله با تقلب و انواع آن به وسیله تدابیر سرکوبگرانه و پیشگیرانه وجود دارد. در ورزش ایران به‌ویژه فوتبال شاهد تقلب هستیم؛ اما به دلیل فقدان قوانین و مقررات مناسب و عدم اطلاعات کافی در رابطه با مقوله تقلب، به‌طور جدی مورد توجه پژوهشگران قرار نگرفته است.

یکی از اولین ابهامات و سؤالات اساسی در مورد پدیده تقلب در رقابت‌های ورزشی این است تقلب چیست و راهکارهای مقابله همراه با تدابیر کیفری و پیشگیرانه کدام است؟ از این‌رو هدف این پژوهش حاضر شناسایی و تبیین تقلب و راهکارهای مقابله و پیشگیری از آن است. لذا با

1. Lucie Vanwersch

2. kill

3. Gasen

معمولاً شامل مواردی می‌شود که برای دست‌کاری یک مسابقه یا رقابت به‌منظور به دست آوردن درآمدهای غیرقانونی از طریق پلت‌فرم‌های شرط‌بندی ورزشی توطئه می‌کنند (بانیفس، ۲۰۱۲؛ هیل، ۲۰۱۵؛ اسپانسن و آلفرز، ۲۰۱۵). نوع دوم دست‌کاری رقابت غیرمرتبط با شرط‌بندی است (بوئری و سورجی، ۲۰۱۱) که اساساً براساس علایق ورزشی و رقابتی می‌باشد (بانیفس، ۲۰۱۲؛ هیل، ۲۰۱۵؛ اسپانسن و اولفرز، ۲۰۱۵).^۸ ب- رشوه، فساد مدیریتی و جرائم مالی عمدتاً خارج از میدان در سازمان‌های اداری اتفاق می‌افتد. در نهایت، جرائم مالی که در زمینه ورزش اتفاق می‌افتد، شامل فعالیت‌هایی مانند فرار مالیاتی و جرائمی مانند پولشویی است. در این پژوهش صرفاً به مصادیقی از تقلب از جمله دست‌کاری مسابقات، شرط‌بندی و دوپینگ پرداخته می‌شود.

دست‌کاری مسابقه، به‌عنوان یکی از رایج‌ترین انواع تقلب‌های ورزشی، تهدیدی جدی برای یکپارچگی ورزش محسوب می‌شود و کسانی که درگیر هستند، دست‌کاری مسابقات ورزشی را می‌توان این‌گونه تعریف کرد: «تدارک فعل یا ترک فعل عمدی با هدف تغییر نامناسب نتیجه یا روند یک مسابقه ورزشی به‌منظور حذف تمام یا بخشی از ماهیت غیرقابل‌پیش‌بینی مسابقات ورزشی به‌منظور کسب مزیت ناروا برای خود یا دیگران» (ماده ۳ کنوانسیون مکولین، ۲۰۱۹).^۹ به هر حال، تبانی بازی به‌طور کلی براساس دو نوع اصلی طبقه‌بندی می‌شود. آیا پرونده تبانی در ورزش مربوط به شرط‌بندی است یا خیر (اولفرز، ۲۰۱۵) در حالی که هدف از تبانی بازی‌های شرط‌بندی کسب سود است. در بازار شرط‌بندی منظور (سود مادی) است، اما در تبانی غیرمرتبط با شرط‌بندی یا ورزشی، تبانی بازی در درجه اول بر علایق ورزشی تمرکز می‌کند. مثلاً برای جلوگیری از سقوط یک ورزشکار یا تیم خاص است. قابل توجه است اختلافات و ناکارآمدی در کشورهای مختلف در ظرفیت قانون‌گذاری برای پاسخگویی به تبانی بازی در سال ۲۰۲۲، سندی توسط کمیته بین‌المللی المپیک

«تقلب، به‌عنوان یکی از انواع رفتارهای غیراخلاقی، به‌عنوان عمل زیر پا گذاشتن قوانین به‌منظور کسب مزیت ناعادلانه در یک موقعیت تعریف می‌شود» (زو، ۲۰۱۶). سازمان شفافیت بین‌الملل^۲ به‌عنوان یک نهاد غیردولتی و عضو جنبش فساد (۲۰۲۲) تقلب را به‌عنوان بدین گونه تعریف می‌کند: «جرم فریب عمدی شخصی به‌منظور به دست آوردن یک مزیت غیرمنصفانه یا غیرقانونی (مالی، سیاسی یا غیره) است». پس تقلب، صرف‌نظر از بخش، چند عنصر مشترک دارد. مبتنی بر فریب به‌قصد تأمین امنیت مزیت - فوری یا در آینده - و محروم کردن شخص ثالث: مانند فرد(ها)، گروه کوچکی از مردم یا سازمان است (بروک و باتون، ۲۰۱۳). ما می‌دانیم که این یک تعریف دقیق نیست. بنابراین شاید بهترین تعریف این باشد: «تقلب ورزشی به‌عنوان نقض عمدی قوانین به‌منظور به دست آوردن مزیت نسبت به سایر تیم‌ها یا بازیکنان حریف می‌گردد» (کبیری و همکاران، ۲۰۲۱).

تقلب براساس آنچه در زمین ورزش یا خارج از آن اتفاق می‌افتد، می‌توان تقسیم‌بندی کرد. همچنین گزارش سازمان شفافیت بین‌الملل، بین تبانی در ورزش در درون زمین و خارج از زمین ورزشی تفاوت قائل می‌شود. براساس این گونه‌شناسی، تقلب در ورزش شامل دو نوع فعالیت است: الف- دوپینگ، تبانی در ورزش^۴ (به‌عنوان مثال، تثبیت نقطه^۵، تثبیت بازی برای نتایج ورزشی)، که شامل دست‌کاری مسابقات (تبانی در مسابقه یا بخشی از رقابت‌های ورزشی) است که در آن افراد شرکت‌کننده، در ازای مقادیری مالی که دریافت می‌کنند، اقدام به دست‌کاری در نتیجه کل یا بخشی از آن مسابقه می‌نمایند و پدیده‌ای است که تقلب در ورزش حرفه‌ای به بهترین وجه نشان می‌دهد. نوع اول تبانی در نتیجه یا یک عنصر خاص در یک مسابقه ورزشی به‌منظور به دست آوردن منافع مالی که به فعالیت‌های شرط‌بندی بستگی دارد.

1. Zue
2. Transparency International
3. Brook

۴. به این نکته مهم توجه داشت که عباراتی مانند «دست‌کاری»، «تبانی در ورزش» و «تعیین مسابقه» اغلب در سطح بین‌المللی چه در قوانین و چه از نظر آکادمیک به جای یکدیگر استفاده می‌شوند.

5. Spot -Fixing

6. Boniface, Hill & Olfers

7. Boeri & Severgnin

8. Boniface, Hill, Spapens & Olfers

9. Convention on the manipulation of sports

۳. ماده ۳ کنوانسیون شورای اروپا در مورد دست‌کاری در مسابقات ورزشی

11. Olfers

خواهند کرد. به گفته ژاک روگ، که از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۳ به عنوان رئیس کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) فعالیت می‌کرد، در حالی که دوپینگ در ورزش ممکن است رفتاری تلقی شود که تنها بر روی ورزشکاران تأثیر منفی می‌گذارد، دست‌کاری در مسابقات مشکلی بسیار جدی‌تر از دوپینگ است؛ زیرا خود رقابت عادلانه را تهدید می‌کند که عنصر اساسی در ورزش است. روگ درخواست کرد که تلاش‌های ویژه‌ای برای جلوگیری از تبانی در مسابقات انجام شود، به‌ویژه به این دلیل که ورزش‌های خاص یا کشورهای خاص اختصاص ندارد، به‌طور کلی در سراسر جهان گسترش یافته است.

یکی از مهم‌ترین تحقیقات مرتبط با تبانی در فوتبال ایران؛ مربوط به گزارش کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی از فوتبال است. در این گزارش تبانی به‌عنوان یکی از مصادیق در فوتبال معرفی شده و ذکر گردیده است که با ورود بی‌ضابطه سرمایه عمومی کشور به این رشته ورزشی و افزایش درآمد فوتبال‌بلیست‌ها نسبت به دیگر اقشار مردم و عدم افزایش سطح کیفی بازی‌ها و متعاقباً نتایج ضعیف حاصله و اخبار منتشره از حواشی تیم‌ها و بازیکنان اعم از تبانی تیم‌ها، مربیان، داوران و پرداخت‌های غیرمعارف باشگاه‌ها به بازیکنان و رفتارهای غیراخلاقی رخ داده در خارج و داخل زمین فوتبال از سوی برخی از بازیکنان و رسانه‌ای شدن این موارد، حساسیت افکار عمومی نسبت به این ناهنجاری‌ها بالا رفته است. از نگاه این گزارش مهم‌ترین عامل به تبانی کشیدن فوتبال، استفاده این رشته ورزشی از بودجه‌های هنگفت دولتی و شبه‌دولتی و عدم نظارت بر هزینه کرد آن است. با ورود منابع گسترده مالی در جیب بازیکنان و مربیان، به صورت طبیعی بخش‌های مرتبط دیگر مانند خبرنگاران، داوران، عناصر اجرایی فدراسیون نیز برای به دست آوردن بخشی از این منابع وارد تعامل فسادگونه و تبانی با بازیکنان و مربیان می‌شوند. کاهش فاحش تماشاگران در استادیوم‌های ورزشی به هنگام مسابقات، یکی از دلایل اثبات این قضیه است. از طرفی سابقه امر ثابت کرده که از سوی فدراسیون اراده قاطعی با هدف برخورد مناسب با ناهنجاری‌های فوتبال وجود ندارد که بعضی از مدیران آن

(IOC)^۱ و دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد (UNDOC)^۲ منتشر شد.

نتایج این مطالعه بیان رویکردهای جرم‌انگاری برای مبارزه با تقلب در ورزش است. بنابراین با توجه به مطالعه حقوق جزا برای تعقیب دست‌کاری مسابقات توسط دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد و کمیته بین‌المللی المپیک بسیاری از کشورها از مقررات مربوط به تقلب در میان سایر مقررات عمومی حقوقی جزا، برای دست‌کاری در مسابقات استفاده می‌کنند. در سطح بین‌المللی، سه کنوانسیون بین‌المللی مرتبط با تبانی در بازی وجود دارد که عبارت‌اند از «کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه فساد (UNCAC)»^۴ و «کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرائم سازمان‌یافته فراملی (UNTOC)»^۵، کنوانسیون دست‌کاری مسابقات ورزش^۶، که این کنوانسیون توسط شورای اروپا به تصویب رسید. این معاهده چندجانبه به‌عنوان کنوانسیون ماکولین شناخته می‌شود. زیرا در سال ۲۰۱۴ در شهر ماکولین سوئیس برای امضاء باز شد. کنوانسیون ماکولین در سپتامبر ۲۰۱۹ لازم‌الاجرا شد و یک چارچوب قانونی مشترک برای همکاری بین‌المللی کارآمد برای پاسخ به تهدید جهانی تبانی بازی پیشنهاد کرد که تمام ذی‌نفعان مربوطه، یعنی مقامات دولتی و ورزشی را درگیر کرد. در کنوانسیون ماکولین توسط هفت کشور تصویب و توسط ۳۰ کشور دیگر امضا شده است (کشورهای اروپایی و استرالیا). کنوانسیون ماکولین در به رسمیت شناختن نیاز فراملیتی پدید آمد. سازمان‌های ورزشی بین‌المللی، مانند کمیته بین‌المللی المپیک و فدراسیون بین‌المللی فوتبال (فیفا)^۷، تضعیف مسابقات را به‌عنوان رفتاری تعریف می‌کنند که به ارزش اساسی ورزش، یعنی عدم قطعیت نتایج، آسیب می‌زند و تهدیدی برای ورزش است (چاپلت، ۲۰۱۵)^۸. این سازمان‌ها اعلام کرده‌اند که به‌شدت با تبانی بازی مبارزه

1. International Olympic Committee

2. United Nation Office On Drugs And Crime (UNDOC)

4. United Nations Convention against Corruption

5. United Nations Convention Against Transnational Organized Crime

6. Convention on the Manipulation of Sports Competitions – The Macolin Convention (CETS n°21)

7. FIFA

8. Chappelet

در این خصوص می‌توان ما را به این نکته رهنمون سازد، با توجه به معنای عام حقوق کیفری درمی‌یابیم آیین‌نامه انضباطی فدراسیون فوتبال رهیافت‌هایی برای مقابله با تقلب و به‌ویژه تبانی در ورزش در نظر گرفته است. شایان ذکر است که مشاهده می‌شود در آیین‌نامه انضباطی برای ورزشکاران و باشگاه و تیم مربوط مرتکب تبانی شده باشند، تنبیهاتی را در نظر گرفته‌اند. مهم‌ترین راهکار و حربه‌ای که این کمیته برای مقابله با تبانی در ورزش از آن استفاده می‌کند، جریمه نقدی است. در مواردی که تبانی به‌عنوان تخلف در نظر گرفته می‌شود، صرفاً به بیان مصادیقی در آیین‌نامه انضباطی فوتبال اشاره کرده است. جریمه نقدی بیشترین رأی صادر شده از سوی کمیته انضباطی در لیگ برتر بوده است. با توجه به تداوم مسائل انضباطی، علی‌رغم اعمال جریمه‌های نقدی، به نظر می‌رسد به دلیل افزایش مبلغ قرارداد بازیکنان و مربیان و بالا بودن میزان درآمد تیم‌های خصوصی یا افزایش کمک‌های مالی سازمان تربیت‌بدنی، این حکم توانسته چندان مؤثر واقع شود (صادقی‌پور و همکاران، ۲۰۱۰).

به نظر می‌رسد در مقابله با تبانی به‌عنوان یک تخلف انضباطی، آیین‌نامه فوق‌الذکر نیز با نواقص و چالش‌هایی روبرو می‌باشد. اگرچه دولت‌ها به‌طور فزاینده به دنبال جرم‌انگاری دست‌کاری رقابت هستند و نقشه جهانی قوانین ملی در مورد دست‌کاری در رقابت که توسط دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم (UNODC) و کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) در سال ۲۰۲۱ انجام شد، نشان داد که ۴۵ حوزه قضایی به‌طور خاص دست‌کاری رقابت را جرم‌انگاری می‌کنند.^۳

یکی دیگر از مصادیق تقلب در ورزش، شرط‌بندی است. بنابراین می‌توان گفت امروزه اشکال سنتی قمار منسوخ شده و نوع شایع و عمده آن، در قالب «شرط‌بندی بر روی نتایج رویدادهای ورزشی» متجلی شده است (احمدی ناطور و همکاران، ۲۰۱۷)؛ شرط‌بندی ورزشی، به پیش‌بینی نتایج رویدادهای مختلف ورزشی درازای مبلغ معینی پول و یا دارایی تعریف می‌گردد (ریک‌وود^۴ و دلفبرو^۵، ۲۰۱۰).

فدراسیون، خود نیز در وقوع برخی از این ناهنجاری‌ها مشارکت دارند (گزارش اصل ۹۰ مجلس، ۲۰۱۵).

یکی از اقدامات قانون‌گذار ایران در عرصه مقابله با تبانی در رقابت‌های ورزشی در آیین‌نامه انضباطی پیش‌بینی شده است. با این حال مقررات فراگیری که با اتکا به آن بتوان به حمایت و پیشگیری از آن اقدام کرد، هنوز دارای نواقصی است. تبانی در فوتبال ایران در ماده ۷۳ مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال ایران مصوب ۱۳۹۷ با عنوان «سلامت، مسابقات، تبانی» معرفی شده و مجازات این عمل در این ماده درج شده است. این ماده برگرفته از ماده ۲۰ مقررات انضباطی فیفا است. در هیچ‌یک از مقررات فیفا و فدراسیون ما این عبارت تعریف نشده است و تنها مصادیقی از آن بیان گردیده‌اند.^۱ این عدم تعریف به این معناست که رکن قضایی رسیدگی‌کننده بتواند براساس اوضاع و احوال هر پرونده به احراز آن بپردازد (طاهرخانی و شفیع، ۱۳۹۸).

مطابق ماده ۷۳ آیین‌نامه کمیته انضباطی فدراسیون فوتبال معنای تبانی، طریقه احراز آن و همچنین روش برخورد با تبانی مشخص شده است. تبانی به مفهوم این است که اشخاص، اعم از مدیران، مربیان، بازیکنان و سایر دست‌اندرکاران مسابقات توافق نمایند که با اقداماتی برخلاف اخلاق ورزشی و بازی جوانمردانه نتیجه مسابقه را تعیین نمایند که تشخیص موضوع بر عهده کمیته انضباطی است. بنابراین، مطابق اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی جمهوری اسلامی ایران، بدیهی است در صورت احراز تخلف از مقررات فنی، با توجه به رشته ورزشی مربوطه، تنبیه خاصی از سوی کمیته انضباطی در نظر گرفته می‌شود که این مقررات نیز بیشتر در قالب آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها است^۲ (کاشف، ۲۰۱۴) با بررسی آیین‌نامه انضباطی فدراسیون فوتبال همان‌طور که ملاحظه می‌فرمایید مقنن کیفری ایران به‌طور خاص تدابیری که با پدیده تبانی در ورزش مطابقت داشته باشد، در نظر نگرفته است و با بررسی آیین‌نامه انضباطی فوتبال

1. Article20

۳. آلبانی، الجزایر، آرژانتین، ارمنستان، استرالیا، برزیل

4 Rickwood

5 Delfabbro

جریمه نقدی فوق حداقل یکسال از هرگونه فعالیت مرتبط با فوتبال، فوتسال و فوتبال ساحلی محروم خواهد شد. مجازات مقرر در این ماده قابل تعلیق، نمی‌باشند» (آیین‌نامه انضباطی فوتبال، ۲۰۲۳). در رویه فعلی دادگاه کیفری ایران، با مرتکبان و دست‌اندرکاران شرط‌بندی‌های ورزشی فناوری پیشرفته و نفوذ روزافزون اینترنت هر روز بر هر بخش از زندگی انسان تأثیر می‌گذارد و شرط‌بندی‌های ورزشی و همچنین تقلب‌هایی که از طریق آن انجام می‌شود از این قاعده مستثنی نیستند. در مورد وصف مجرمانه شرط‌بندی نیز به علت وجود ابهام در قانون مجازات اسلامی، در آراء قضائی اخلاف نظر وجود داشت که با اصلاح قانون و تصریح به مجرمانه بودن شرط‌بندی، این ابهام برطرف شده است. با نگاهی به ماده ۷۰۶ اصلاح موادی از قانون مجازات اسلامی جرائم مرتبط با شرط‌بندی در نظر گرفته شده است در حالی که در تغییر صورت گرفته است. در این ماده آمده است: «هر شخص، مکان یا هر نوع فضای حقیقی یا مجازی برای قماربازی یا شرط‌بندی یا برگزاری بخت‌آزمایی دایر یا اداره کند. به حبس درجه شش محکوم می‌شود». همین تغییر در اصلاح ماده ۷۰۸ مشاهده می‌شود که در آن «تولید، معامله، عرضه، حمل یا نگهداری ابزار مخصوص قماربازی اعم از رایانه‌ای و غیررایانه‌ای»، جرم‌انگاری شده است. یا در اصلاح ماده ۷۰۹ به معاونت با اقداماتی مانند ساخت، طراحی، نگهداری، پشتیبانی یا راه‌اندازی قمارخانه، مرکز شرط‌بندی و بخت‌آزمایی در فضای حقیقی یا مجازی اشاره شده است. به این ترتیب با اصلاح صورت گرفته، امکان مجازات مرتکبان جرائم شرط در فضای مجازی فراهم شده است. با تعمق در قوانین کیفری درمی‌یابیم، قانون‌گذار رویکردی سخت‌گیرانه در مواجهه با شرط‌بندی در نظر گرفته است. به‌طوری که عناوین مجرمانه را افزایش و مجازاتی برای آن در نظر گرفته است. در آخرین تغییر، به طرح اصلاح موادی از کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات بازدارنده و قماربازی، شرط‌بندی و بخت‌آزمایی) تعریف گردید. همچنین ارتکاب رفتارهای یادشده در فضای مجازی نیز قابل مجازات شمرده شده است (بابایی، ۲۰۲۲).

در ایران نیز چند سالی است که شرط‌بندی‌های ورزشی علی‌رغم عقیده بر جرم‌انگاری کلی آن تحت عنوان قمار در قانون مجازات اسلامی و وجود مبانی فقهی و شرعی در باب حرمت آن، رو به فزونی گذاشته است و آمارهای مراجع سیاسی و قضایی کشور نیز از تبدیل شدن این پدیده به مسئله‌ای اجتماعی حکایت دارد. شرط‌بندی ورزشی در نظام حقوقی کشورهایی همچون آمریکا و انگلستان، ماهیت و ساختار معین، منظم و شفاف دارد، لیکن در نظام حقوقی ایران علی‌رغم شیوع و گسترش روزافزون آن در ورزش و آثار و پیامدهای قابل توجه آن، یک نابسامانی و آشفتگی کلی از تعریف و ماهیت قانونی گرفته تا سیاست‌های موضع‌گیرانه - نسبت به این پدیده مشاهده می‌شود (احمدی ناطور، ۲۰۱۸).

همان‌طور که در شرح مقاله توضیح داده شده، میان تبانی ورزشی و شرط‌بندی ارتباط معناداری وجود دارد. این پدیده باعث شده تا عده‌ای برای برنده شدن در شرط‌بندی‌ها به تبانی با برخی بازیکنان و داوران روی آورند. امروزه با توجه به پیشرفت‌های تکنولوژی و رواج اینترنت، این رفتارهای ناپه‌نجار به صورت گسترده و غیرقابل کنترل در فضای مجازی انجام می‌شود. با توجه به اینکه شرط‌بندی‌های ورزشی علاوه بر مسائل مربوط به تهدید سلامت رقابت‌های ورزشی، دارای پیامدهای منفی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی متعدد از جمله اعتیادآور بودن، خروج ارز از کشور، تشکیل اقتصاد زیرزمینی و افزایش زمینه ارتکاب جرائم مهمی مانند پولشویی و کلاهبرداری در سطح وسیع می‌باشند که قانون‌گذاران اکثر کشورها نسبت به آن واکنش نشان داده‌اند. ماده ۷۹ آیین‌نامه انضباطی فوتبال بیان می‌دارد: «دخاله مستقیم یا غیرمستقیم به هر شکل در شرط‌بندی مسابقات فوتبال داخلی و یا مسابقاتی که یک طرف آن باشگاه‌های فوتبال ایرانی و یا تیم ملی فوتبال ایران است توسط اشخاص مشمول این مقررات تخلف محسوب و مرتکبین علاوه بر جریمه نقدی به میزان حداقل یکصد میلیون ریال همچنین متحمل حداقل سه ماه محرومیت از هرگونه فعالیت مرتبط با فوتبال، فوتسال و فوتبال ساحلی خواهند شد. در صورت تکرار برای بار دوم علاوه بر جریمه نقدی فوق، به مدت حداقل شش ماه و برای بار سوم علاوه بر

کرده‌اند که در خصوص موارد عمد و غیرعمد آن قائل به تفکیک شده‌اند و برای آن مجازات از جمله حبس و جزای نقدی در نظر گرفته‌اند. دولت جمهوری اسلامی ایران به موجب قانون الحاق به کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با زورافزایی (دوپینگ) به آن ملحق گردید.

ماده ۲۴ کنوانسیون مذکور در خصوص ترویج، پژوهش در زمینه مبارزه با دوپینگ چنین مقرر می‌دارد: «کشورهای عضو متعهد می‌شوند در حدود امکانات خود تحقیق در زمینه مبارزه با دوپینگ را با همکاری سازمان‌های ورزشی و سایر سازمان‌های ذی‌ربط در مواردی ترغیب و تشویق نمایند. یکی از آن موارد روش‌های تشخیص و پیشگیری ابعاد اجتماعی و رفتاری و پیامدهای سلامتی دوپینگ می‌باشد». در حال حاضر قانون حاکم بر دوپینگ در ایران مقررات این کنوانسیون است. مضاف بر اینکه مقررات آیین‌نامه انضباطی هر یک از رشته‌ها ورزشی نیز بر آن به عنوان نوعی تخلف انضباطی اعمال می‌شود (حسنی افروز، ۲۰۱۲).

با توجه به بحران‌هایی که نظام عدالت کیفری در برخورد با جرائم مواجه گردیده است؛ نشانگر غیرا ثربخش بودن تدابیر سرکوبگرانه، واکنشی و تنبیهی در مقابله و کنترل از جرم بوده است و از همین رو این عوامل از جمله، ناکارآمد بودن نظام عدالت کیفری در مقابله با جرم، بالا بودن نرخ ارتکاب جرم و ایجاد هزینه برای نظام عدالت کیفری، بر اهمیت پیشگیری از جرم افزوده‌اند. لذا بایستی برخوردهای سزاگرایانه کمتر و تدابیر و اقدامات پیشگیرانه بیشتر مدنظر متولیان قرار گیرد تا از هزینه‌های فراوانی که بر نظام وارد می‌شود، کاسته شود. لذا از آنجا بر طبق طبقه‌بندی کلاسیک پیشگیری غیرکیفری و رایج به پیشگیری اجتماعی و پیشگیری وضعی تقسیم‌بندی می‌شود. در ذیل این مبحث به راهکارهای مربوط به آن پرداخته می‌شود. پیشگیری وضعی به دنبال برهم زدن شرایط ماقبل ارتکاب جرم است و در واقع، در مرحله گذر اندیشه مجرمانه به فعل مجرمانه وارد عمل می‌شود. پیشگیری وضعی به دنبال آن است که با افزایش خطر ارتکاب جرم و بالا بردن احتمال دستگیری از یکسو و کاستن از منافع از سوی دیگر، سبب کاهش ارتکاب جرم شود. بنابراین پیشگیری وضعی بیشتر با حمایت از

آنچه در ادامه به بررسی آن می‌پردازیم در خصوص یکی از مصادیق تقلب در ورزش به نام «دوپینگ» می‌باشد و به قول خوان آنتونیر سامارانش رئیس کمیته بین‌المللی المپیک، دوپینگ نوعی تقلب است که از جنبه‌های مختلف منجر به انحطاط و مرگ می‌شود (فراهانی و همکاران، ۱۳۹۵). واژه دوپینگ «به معنای تسهیل عملکرد ورزشی با استفاده از مواد شیمیایی است» (جی بلو مفلید و آ. فریکر^۱، ۲۰۰۱).

دوپینگ در اصطلاح عبارت است «از استفاده آگاهانه و یا ناآگاهانه ورزشکار از یک ماده یا روش غیرمجاز که قوانین جهانی دوپینگ‌زایی آن را ممنوع اعلام کرده است» (خبیری و همکاران، ۲۰۱۰). از سوی دیگر در سال‌های اخیر پدیده‌ای به نام «پارادوپینگ» نیز پا به عرصه وجود نهاده است که عبارت است دادن دارو به یک ورزشکار توسط حریف جهت کاهش کارایی وی و یا بدنام کردن ورزشکار (فراهانی و همکاران، ۱۳۹۵).

در حال حاضر تمامی سازه‌های اجرایی ورزش و در رأس آن‌ها کمیسیون پزشکی کمیته بین‌المللی المپیک که از سال ۱۹۷۶ فعالیت رسمی خود را شروع کرده مسئولیت مبارزه با دوپینگ را در سراسر جهان بر عهده دارند. (فراهانی و همکاران ۱۳۹۵).

نهاد جهانی مبارزه با دوپینگ (وادا)^۲ اصلی مهم‌ترین سندی است که چارچوبی برای سیاست‌ها، قوانین و مقررات هماهنگ ضد دوپینگ در سازمان‌های ورزشی ایجاد و تعاریف دوپینگ و مجازات و غیره بیان می‌کند. اولین مجموعه مقررات برای مقابله با دوپینگ توسط وادا در سال ۲۰۰۳ تصویب شد و در سال ۲۰۰۹ اصلاح گردید. مجموعه مقررات مقابله با دوپینگ کنونی مصوب ۲۰۱۵ می‌باشد که در سال ۲۰۱۹ اصلاحی در آن صورت پذیرفته است. در برخورد با دوپینگ با واکنش‌های متفاوتی روبه‌رو می‌شویم در برخی کشورها آن را به عنوان یک جرم می‌نگرند^۳ و در برخی آن را تخلف می‌پندارند و واکنش‌های انضباطی علیه مرتکب اعمال می‌کنند. برای مثال برخی کشورها از جمله آلمان اقدام به جرم‌انگاری

1. Bloomfield & Fricker

2. The world Anti Doping Agency

۳. درسال ۲۰۱۵ آلمان به جرگه کشورهایی پیوست که دوپینگ را جرم‌انگاری کرده‌اند.

آماج‌های جرم و نیز بزه دیدگان بالقوه و اعمال تدابیر فنی، به دنبال پیشگیری از بزه‌دیدگی افراد یا آماج در برابر بزه‌کاران است که در نهایت به‌طور غیرمستقیم، کاهش بزه‌کاری نتیجه آن خواهد بود (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۸). پیشگیری اجتماعی شامل آن دسته از تدابیر و اقداماتی است که با مداخله در فرآیند رشد افراد، بهبود شرایط زندگی آن‌ها و سالم‌سازی محیط اجتماعی و محیط طبیعی به دنبال حذف یا کاهش علل جرم‌زا و در نتیجه پیشگیری از بزه‌کاری است (نیازپور، ۲۰۰۳). توجه به نهادهای اجتماعی نظیر خانواده، مدرسه، محیط کار یا بازار که معمولاً در طی یک دوره زمانی اثر می‌گذارند. پیشگیری اجتماعی با استفاده از محیط‌های دور و نزدیک نسبت به افراد به دنبال تأثیر بر فرآیند شکل‌گیری شخصیت آنان است (شیرازی، ۲۰۰۵).

با توجه به اینکه بیشترین گروه سنی ورزشکاران، جوانان و نوجوانان هستند، بنابراین با استفاده از رهیافت‌های پیشگیری رشدمدار می‌توان با مداخله در مراحل اولیه شکل‌گیری شخصیت کودکان و سنین رشد آن‌ها با استفاده از تدابیر محدود توسط والدین، رسانه‌های جمعی، مدرسه و تدابیر الزام‌آور قانونی، به‌طور فزاینده‌ای از بزه‌کاری آن‌ها در آینده جلوگیری کرد (قدیر و کاظمی، ۲۰۱۹). در این خصوص تقویت قوانین و مقررات و مشارکت در تلاش‌های بین‌المللی علیه تقلب در ورزش و تأکید بر ایجاد دستورالعمل‌های اخلاقی لازم به نظر می‌رسد. با ملاحظه ماده ۲ کنوانسیون مکولین درمی‌یابیم هدف کنوانسیون این است که کمک به پیشگیری، شناسایی و مجازات برای تبانی در ورزش در سطح ملی و بین‌المللی و ترویج همکاری ملی و بین‌المللی بین مقامات دولتی مربوطه و همچنین با سازمان‌های درگیر در ورزش و شرط‌بندی ورزشی کند؛ نظر بر تأثیر و کارآمدی برنامه آموزش و افزایش آگاهی در مقابله با تبانی در ورزش، در ماده ۶ کنوانسیون دست‌کاری در مسابقات ورزشی ماکولین بر اتخاذ چنین برنامه‌ای از جانب کشورهای عضو تأکید کرده است. بنابراین برنامه‌های آموزشی که در پیشگیری جامعه‌مدار قابل طرح است می‌تواند شامل موارد زیر باشد: آموزش جامعه و آشناسازی با پیامدهای تبانی در ورزش، آموزش جامعه در راستای

پیشگیری و مبارزه با تبانی در ورزش، آموزش قوانین و مقررات و رفتارهای صحیح ورزشی. در ماده ۱۳ کنوانسیون نیز مکانیسمی برای تبادل اطلاعات بین کشورها از طریق ایجاد بستر ملی، برای مبارزه با تبانی در رقابت‌های ورزشی پیش بینی شده است. بنابراین شبکه‌های بستر ملی شورای اروپا (معروف به گروه کپنهاگ) در سال ۲۰۱۶ تأسیس شد و این شبکه زمینه را برای همکاری فراملی فراهم کرده است که امکان تبادل اطلاعات، تجربه و تخصص ضروری برای مبارزه با تبانی در ورزش امکان‌پذیر باشد. در خصوص پیشگیری از شرط‌بندی ورزشی، مطابق ماده ۱۱ کنوانسیون فوق‌الذکر، مناسب‌ترین وسیله برای مبارزه با تبانی در ورزش، مبارزه با گردانندگان شرط‌بندی‌های ورزشی است؛ دولت‌ها را به اتخاذ تدابیری مکلف می‌کند از جمله «محدودیت یا مسدود کردن دسترسی به اپراتورهای شرط‌بندی ورزشی از راه دور و مسدود کردن جریان‌های مالی بین اپراتورهای شرط‌بندی ورزشی و مصرف‌کنندگان و همچنین ممنوعیت تبلیغات را پیشنهاد می‌کند». به‌منظور این هدف، انجمن امنیت ورزش اروپا یک نظام هشدار زودهنگام به‌عنوان یک نهاد فرعی با هدف نظارت بر رقابت‌های ورزشی که برگزار می‌شوند، نسبت به رصد فعالیت‌های در بازار شرط‌بندی ورزش اقدام و این موضوع نیز می‌تواند از تبانی در رقابت‌های ورزشی جلوگیری کند (شوا، ۲۰۱۸).

یکی دیگر از موارد مهم در راستای پیشگیری تبانی در ورزش، مکانیسم‌های گزارش دهی هستند، زیرا به افراد درگیر در ورزش اجازه می‌دهند تا نگرانی‌های خود در مورد خطای واقعی یا بالقوه، خطر یا خطری که بر آن‌ها یا دیگران تأثیر می‌گذارند، مطرح کنند. به‌طور قابل‌توجهی مکانیسم‌های گزارش‌دهی به کاهش شکاف بین ورزشکاران و مسئولان کمک می‌کنند. در این راستا ماده ۲۱ کنوانسیون مکولین توصیه می‌کند کشورها اقدامات قانونی لازم را برای حمایت مؤثر از گزارشگران و شاهدان اتخاذ کنند. دفتر مبارزه با مواد مخدر و کمیته بین‌المللی المپیک از ایجاد حمایت‌های قانونی برای افشاگران نیز حمایت می‌کنند.

در بحث آگاهی و آموزش دادن به مرتکبین دوپینگ، ماده ۱۹ کنوانسیون بین‌المللی دوپینگ این‌گونه اشعار

روند، نتیجه یا هر جنبه دیگری از مسابقه و یا مسابقه تأثیر بگذارد یا دست‌کاری کند یا توطئه کند و تلاش برای انجام این کار به هر وسیله‌ای مجازات خواهد شد». همچنین در اوایل سال ۲۰۲۱، فیفا برنامه یکپارچگی جهانی^۱ را با همکاری UNODC را راه‌اندازی کرد. هدف این برنامه درک عمیق از تبانی در ورزش و اقدامات لازم برای مقابله با آن بود. در واکنش به مشکل پیچیده‌ای که سراسر جهان گرفتار آن است، ابتکار عملی تحت عنوان فیفا-اینترپل در می ۲۰۱۱ در دستور کار قرار گرفت که تأکید خاص آن بر پیشگیری است. اهداف آن عبارت‌اند از: تربیت و آموزش ذینفعان اصلی تا هرگونه فعالیت شروع به ارتکاب فساد و دست‌کاری در مسابقات را شناسایی و دفع نمایند. ثانیاً دادستان‌ها را برای بازرسی و تحقیق و همکاری در موارد و تبانی در ورزش برای تعقیب کیفی تربیت کنند (وکیل، ۱۴۰۱).

همچنین کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) در دسامبر ۲۰۱۵ هیئت اجرایی IOC، قانون جنبش المپیک در مورد جلوگیری از تبانی در ورزش را تصویب کرد. به‌عنوان مثال، سازمان‌های ورزشی را تشویق کرد تا سیستم‌های نظارتی دائمی را برای جلوگیری از تثبیت بازی ایجاد کنند و پیشنهاد کرد که ورزشکاران، داوران و مسئولان باید برنامه‌های آموزشی در رابطه با آیین‌نامه رفتاری برای مقابله با وسوسه تبانی مسابقات ارائه کنند هدف این آیین‌نامه ارائه مقررات هماهنگ با سازمان‌های ورزش برای محافظت از همه مسابقات در برابر خطر تبانی است. از آنجا که دولت‌ها به‌طور فزاینده‌ای به دنبال جرم‌انگاری تبانی در ورزش هستند. نقشه جهانی قوانین ملی در مورد تبانی در ورزش که توسط UNODC و IOC در سال ۲۰۲۱ انجام شد، نشان داد که ۴۵ حوزه قضایی به‌طور خاص آن را جرم‌انگاری می‌کنند؛ بنابراین تقریباً همه سازمان‌های ورزشی بین‌المللی در داخل و خارج از دنیای ورزش، مقررات صریحی در مورد تبانی در مسابقات ورزشی وضع کرده‌اند و یا با چنین رفتارهای نادرستی تحت یک ماده کلی‌تر در مورد آن برخورد کرده‌اند.

همان‌طور که در نتایج شفيعی و افروزه (۱۳۹۷)، شفافیت و رفع ابهامات از منشورهای اخلاقی و آیین‌نامه

می‌نماید که: عضو در حدود امکانات خود متعهد به حمایت و تهیه یا اجرای برنامه‌های آموزشی و پرورشی در زمینه مبارزه با دوپینگ خواهند بود. به‌طور کلی در جامعه ورزشی هدف این‌گونه برنامه‌ها بایستی ارائه اطلاعات به‌روز و درستی در زمینه‌های ذیل باشد: الف) مضرات دوپینگ برای ارزش‌های اخلاقی ورزش (پیامدهای سلامتی دوپینگ. از جمله راهکارهای پیشگیری وضعی از دوپینگ نیز می‌توان به جایگزین دارویی و مکمل‌های مجاز، عدم دسترسی به مکمل‌های مجاز، افزایش هزینه‌های مرتبط با داروهای غیرمجاز اشاره کرد که مسلماً موجب هدایت به سوی داروهای مجاز خواهد شد در نتایج پژوهش شفيعی و افروزه تأسیس اکادمی برای آشنا کردن بازیکنان و از آغاز تا کودکی با قوانین آموزش داوران، بازیکنان و مربیان با مصداق‌های تبانی و دوپینگ و شرط‌بندی اشاره نموده است. بیرانود و همکاران با توجه به محیط اجتماعی فرد در آن وجود دارد نهادهای نهادهای آموزشی باید به اجرای برنامه‌های فرهنگی، بازدارنده و ترمیمی بپردازند و مایل به مصرف آن را کاهش دهند.

بنابراین پیشگیری مهم‌ترین سلاح در مبارزه با تقلب است؛ با قوانین موردنیاز و سیستم انضباطی سازمان‌های ورزشی می‌توانند خطر آن را به حداقل رسانند. در این راستا، سازمان‌های ورزشی مدت‌ها است که تهدید ناشی از تأثیر بر نتیجه یا مسیر یک رویداد ورزشی را تشخیص داده‌اند و به‌منظور حفاظت از یکپارچگی مسابقات ورزشی، رویکردهای مختلفی را در مبارزه با تقلب در ورزش از جمله تبانی در پیش گرفته‌اند. به‌عنوان مثال، فیفا، سازمان جهانی فوتبال، به جلوگیری از تبانی در مسابقات اشاره کرده است. ماده ۲ اساسنامه فیفا (ویرایش ۲۰۲۲)، که در حال حاضر قابل اجرا است؛ اشاره صریح به مبارزه با تبانی در ورزش به‌عنوان یکی از اهداف فیفا دارد. فیفا یک قانون انضباطی جدید را در سال ۲۰۱۹ معرفی کرد که اقدامات خاصی را از طریق یک بخش اختصاصی با هدف رسیدگی به تبانی در ورزش محسوب می‌شود. طبق ماده ۲۰ قانون انضباطی فیفا (۲۰۲۳)، قابل مجازات است و به شرح زیر ارائه می‌کند: «هرکس به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم، با هر فعل یا ترک فعل، به‌طور غیرقانونی بر

آگاهی ورزشکاران، مربیان و کنشگران جامعه ورزش راجع به مسائل پیرامون تقلب در ورزش نیاز است. بنابراین مداخله حقوق کیفری در مرحله بعدی سیاست پیشگیرانه قرار دارند و با هدف بازدارندگی از تقلب و جرائم مبتنی بر آن شناسایی و ضمانت اجرا متناسب با آن برایشان در نظر گرفته می‌شود. آموزش در مورد خطر تقلب در ورزش و عواقب آن برای افراد و ورزش، یک حوزه است که بسیار مورد غفلت قرار گرفته است. فدراسیون‌های بین‌المللی به همکاری با دولت‌ها، مسئولان ورزشی برای یک برنامه آموزشی مشترک در مورد خطرات احتمالی مربوط تقلب در ورزش تشویق می‌شوند. به عبارت دیگر، آگاهی بخشیدن به افراد تیم‌ها در مورد ریسک گرفتاری در عمل تقلب یک عنصر بسیار مهم برای نشان دادن این موضوع است. بنابراین برنامه‌های آموزشی که در پیشگیری اجتماعی قابل طرح است می‌تواند شامل موارد زیر باشد: آموزش جامعه و آشناسازی با پیامدهای تقلب در ورزش، آموزش جامعه در راستای پیشگیری و مبارزه با آن، آموزش قوانین و مقررات و رفتارهای صحیح ورزشی. با تأکید بر این باور که به‌کارگیری منسجم اصول حکمرانی خوب و اخلاق در ورزش عامل مهمی در کمک به آموزش برای تلاش‌های موفق و پایدار با هدف جلوگیری از تقلب در ورزش می‌باشد، ضروری بودن خصوصی‌سازی و کاهش تصدی‌گری، رفع انحصار و تبعیض و افزایش رقابت، ایجاد سازوکار مالی شفاف برای کسب درآمد و هزینه کرده‌ها شامل اصلاح قوانین و مقررات موجود، شفاف‌سازی و کاهش ابهام قوانین و مقررات، تدوین قوانین مورد نیاز باشگاه‌ها و بازیکنان، ارتقای آگاهی‌های حقوقی لازم می‌باشد. از آنجا این‌گونه تخلفات و جرائم از طریق تقلید فرا گرفته می‌شود. لذا با توجه به محیط اجتماعی فرد در آن رشد می‌یابد، نهادهای تربیتی مانند نهادهای آموزشی و رسانه‌ها و دانشگاهی باید به تعریف و ارائه برنامه‌های فرهنگی و بازدارنده و ترمیمی بپردازند و با ارائه جزوات آموزشی و فرهنگی به والدین و باشگاه‌های ورزشی به نظارت بیشتر بپردازند (بیرانوند و همکاران، ۱۳۹۸).

شایان ذکر است شیوه‌های پیشگیری به‌طور منطقی براساس نوع تقلب متفاوت است. علت ارتکاب این دسته جرائم در سطح کلان به مجموعه‌ای از عوامل مرتبط در

انضباطی اشاره شده است. به مسئولان سازمان لیگ پیشنهاد شده است که با برنامه‌ریزی از وقوع چنین رویدادهایی جلوگیری کنند تا تیم‌های ورزشی دچار خسارت نشوند و بتوانند به جایگاه موردنظر خودشان با سازمان‌دهی و برنامه‌ریزی برسند (شفیعی و افروزه، ۱۳۹۷). سوابق ورزشی بازیکن و کیفیت این سابقه علل دیگری است که عامل مؤثر در بروز رفتارهای ناهنجار است در جهت جلوگیری از بروز چنین رفتارهایی تبانی سازمان لیگ باید از روش‌های و ابزارهای مختلف بروز تبانی در فوتبال را شناسایی و با یک اقدامات پیشگیرانه از بروز چنین رفتارهایی جلوگیری نماید.

همان‌طور که برداشت می‌شود در بروز تقلب در ورزش عوامل متعددی تأثیرگذار هستند که این عوامل می‌تواند سازمان‌یافته یا موردی باشد. تصویب قوانین کارآمد و راهگشا در مقابله با تبانی و تقویت نهادهای مدنی در نظارت بر نهاد قدرت و دستگاه‌های اجرایی تدوین قوانین برای جلوگیری از تبانی و اصلاح قوانین و مقررات کیفری برای برخورد با تبانی سازمان یا موردی را پیشنهاد می‌شود و برای جلوگیری از تبانی از قبل اقدامات پیشگیرانه صورت پذیرد. (طاهرخانی و شفیع، ۱۳۹۸)

شایان ذکر است در راستای مقابله با شرط‌بندی، فیفا (FIFA) و یوفا (YOFFA)^۱ اولین نهادهای ورزشی بودند که سیستم‌های هشدار اولیه را برای تشخیص شرط‌بندی ایجاد کردند و راهبردهای مختلفی را نیز برای جلوگیری از آن معرفی کردند. به‌عنوان مثال، سازمان‌های ورزشی را تشویق کرد تا سیستم‌های نظارتی دائمی را برای جلوگیری از تبانی مرتبط با شرط‌بندی در ورزش ایجاد کنند و پیشنهاد کرد که ورزشکاران، داوران و مسئولان باید برنامه‌های آموزشی در رابطه با آیین‌نامه رفتاری برای مقابله با وسوسه تبانی مسابقات ارائه کنند.

بنابراین، شناسایی مشکل و استفاده از متدهای پیشگیری‌کننده، یک مقیاس بسیار مهم‌تر از درمان اشخاص و سازمان‌های فاسد به تقلب در ورزش است (حسانی و همکاران، ۲۰۱۷). به هر حال اگر قرار بر این است تا سیاست پیشگیرانه مناسبی در قبال تقلب در ورزش شکل بگیرد. در گام اول به آموزش و ارتقای سطح

قرار گرفته و بی‌تردید در درازمدت توسعه پایدار و حاکمیت قانون را نیز به خطر می‌اندازد. بنابراین مستلزم مقابله با اعمال و رفتار غیراخلاقی در ورزش است که با قدرت و به‌طور مؤثر انجام شود. بدین ترتیب قلب در ورزش، دیگر یک موضوع داخلی نیست؛ بلکه پدیده‌ای فراملی است که بر تمام جوامع و اقتصادها تأثیر می‌گذارد و تنها راه حل مؤثر برای این مشکلات جهانی، راه حل‌های جهانی است. این راه حل‌ها نیاز به همکاری فشرده بین دولت‌ها از نظر رویکردها و اصول مشترک دارد و به همین دلیل است که همکاری بین‌المللی، به‌ویژه جامعه مدنی و سازمان‌های غیردولتی در جهت پیشگیری و مبارزه با آن اهمیت دوچندانی پیدا می‌کند. ابعاد کمی و کیفی نگران‌کننده این جرائم باعث شده است تا تصمیم‌گیران و مجریان سیاست جنایی نیز در خصوص کنترل این جرائم نسبت به گذشته حساسیت بیشتری داشته باشند و خطرات و آثار جانبی آن را برای نظام سیاسی و حقوقی بیش از پیش مورد توجه قرار دهند.

در همین راستا برای مبارزه با تبانی مسابقات ورزشی بین‌المللی، کنوانسیون مکولین در سال ۲۰۱۴ معرفی شد. این کنوانسیون نه تنها تعهداتی را بر امضاکننده آن تحمیل کرد. همچنین به عنوان راهنمایی برای دولت‌ها که تحت تأثیر تبانی در ورزش قرار می‌گیرند، عمل می‌کند. دولت‌ها به‌طور فزاینده‌ای به دنبال جرم‌انگاری دست‌کاری رقابت، شرط‌بندی، دوپینگ هستند. برای مثال نقشه جامعی قوانین ملی در مورد دست‌کاری رقابت که توسط دفتر سازمان مبارزه با مواد مخدر و جرم و کمیته بین‌المللی المپیک در سال ۲۰۲۱ انجام شد. نشان داد که ۴۵ حوزه قضایی به‌طور خاص دست‌کاری رقابت را جرم‌انگاری می‌کنند. در برخی حوزه‌های قضایی جرم دست‌کاری محدود به مواردی است که در آن شرط‌بندی پیشنهاد می‌شود و دست‌کاری غیرمرتبط با شرط‌بندی تحت قوانین خاص دست‌کاری در رقابت قابل پیگرد نیست و تحت عناوین عام مانند رشوه. قابل‌پیگیری است. در خصوص دوپینگ برخی کشورها از جمله آلمان اقدام به جرم‌انگاری نموده‌اند که در خصوص موارد عمد و غیرعمد آن قائل به تفکیک شده‌اند.

فرهنگ جامعه باز می‌گردد. با نگاهی به سیاست جنایی ایران در خصوص پیشگیری از تخلفات و جرائم ورزشی، مدل منسجمی تعریف نشده است و رویکرد واحد و مشخصی نیز وجود ندارد. بنابراین، با توجه به تحولات روزافزون نیازمند تدوین، بازنگری و تغییر در قوانین و فرآیند پیشگیری از این جرائم و تخلفات می‌باشیم.

بحث و نتیجه‌گیری

چشم‌انداز قلب در ورزش به‌طور مداوم در حال تغییر و تحول است. بنابراین نیاز به بررسی همه‌جانبه در جهت کنترل و مقابله با آن احساس می‌شود تا خطرات ناشی از قلب در ورزش کاهش یابد. تحولاتی که در سال‌های اخیر شاهد بودیم، از تصویب قوانین هدفمند و ایجاد نهادهای تخصصی گرفته تا تقویت حکمرانی خوب و ابتکارات مشترک، منجر به پیشرفت قابل‌توجهی در تکامل ابزارها و مکانیسم‌های مبارزه با قلب در ورزش شده است. در دهه گذشته در حقوق ایران و جهان شاهد افزایش قابل‌توجهی در تعداد ابتکارات در سطوح ملی و بین‌المللی برای مقابله با قلب در ورزش و تقویت یکپارچگی ورزش بوده‌ایم. امروزه به دلیل ارتباطی میان قلب در ورزش و جرائم سازمان‌یافته وجود دارد، ارزش‌های اخلاقی، دموکراسی و امنیت جوامع در معرض خطر قرار گرفته و بدون شک در طولانی‌مدت توسعه پایدار و حاکمیت قانون را با چالش مواجه می‌کند که نیازمند آن هستیم نظام عدالت کیفری به‌سرعت با این تحولات هماهنگ شود. جهانی‌شدن و انقلاب صنعتی در ۲۰ سال گذشته به‌طور تصاعدی ورزش را متحول کرده است و در پی تحولات اخیر، دولت‌ها را با چالش‌هایی در برخورد با تخلفات و جرائم ورزشی روبه‌رو کرده است. برخی از دولت‌ها به‌منظور مقابله با آثار مخرب و زیان‌بار که این تخلفات و جرائم ورزشی از جمله قلب در ورزش و انواع آن بر روی جامعه داشته است، اقدام به جرم‌انگاری این رفتار در نظام حقوقی خود نموده‌اند و نسبت به آن مجازات تعیین کرده‌اند. همچنین امروزه به دلیل ارتباطی که بین جرائم ورزشی و سایر اشکال جرائم، به‌ویژه جرائم سازمان‌یافته وجود دارد، ثبات و امنیت جوامع، ارزش‌های دموکراسی، ارزش‌های اخلاقی و عدالت در معرض خطر

از تقلب در ورزش نیز، اگر قرار بر این است تا سیاست پیشگیرانه مناسبی در قبال تقلب در ورزش شکل بگیرد؛ در گام اول به آموزش و ارتقای سطح آگاهی ورزشکاران، مربیان و مدیران راجع به مسائل پیرامون این پدیده نیاز است. زیرا فدراسیون‌های بین‌المللی به همکاری با دولت‌ها، مسئولان و برای یک برنامه آموزشی مشترک در مورد خطرات احتمالی مربوط به تبانی، شرط‌بندی ورزشی و دوپینگ تشویق می‌شوند.

بنابراین مداخله حقوق کیفری در مرحله بعدی سیاست پیشگیرانه قرار دارند و با هدف بازدارندگی از دست‌کاری در ورزش و جرائم مبتنی بر آن شناسایی و ضمانت اجرا متناسب با آن برایشان در نظر گرفته می‌شود. بر اساس نتایج پژوهش حاضر، نظام حقوقی ایران در زمینه تقلب در ورزش، به درمان بیش از پیشگیری و به سرکوبی بیش از درمان، اهمیت داده که این برخلاف جهت یک سیاست جنایی مطلوب، مناسب و سنجیده است و در عمل نیز چنین سیاستی قادر به کنترل و مهار معضل تقلب در ورزش نبوده است. برای ایجاد راه‌حل‌های مناسب، جنبه پیشگیری از تلاش‌های ضد تقلب مستلزم برنامه‌های آموزشی و آگاهی‌بخشی خاص است. با نتایج پژوهش بیرانوند و همکاران (۱۳۹۸)، همخوانی دارد. البته شایان ذکر است اقدامات مؤثر برای مقابله با تقلب در ورزش مستلزم ایجاد اعتماد و همکاری افزایش‌یافته بین ادارات دولتی، مقامات مبارزه با تقلب در ورزش، مقامات مجری قانون، سازمان‌های ورزشی و سایر ذی‌نفعان مربوطه در سطح ملی و بین‌المللی است. آنچه در پایان نتیجه‌گیری می‌شود، اولویت دادن به اقدامات پیشگیرانه به‌عنوان راه اصلی محافظت از ورزش در برابر تقلب و یکپارچگی است که این امر جز با تدوین قوانین، آیین‌نامه‌های انضباطی مقررات و سیاست‌ها انجام نمی‌شود. با نتایج تحقیق گودرزی و همکاران که قوانین و مقررات کارآمد، آشنایی ارباب‌رجوع با قوانین و مقررات از عوامل کنترل فساد در سازمان‌های ورزشی بیان کردند، همخوانی دارد. همچنین هنن (۲۰۱۵)، نظارت و کنترل بیشتر و برنامه‌ریزی برای ایجاد قوانین و مقررات روشن در برخورد با تخلفات را مطرح کرد. یکی از عوامل فقدان نظارت یا کاهش نظارت، کمبود بازرس و نبود بازرس مستقل از عوامل شکل‌گیری

در حالی که جرائم ورزشی در نظام حقوقی کشورها ساختار معین، منظم و شفاف دارد و در نظام حقوق کیفری ایران، عملاً شاهد نوعی ناکارآمدی، تعارض، نابسامانی در برخورد و موضع‌گیری نسبت به این پدیده و کنترل و مهار آن هستیم که به نظر می‌رسد چنین عدم موفقیتی، ناشی از مشخص نبودن موضع نظام حقوقی - قضایی ایران در رویارویی با به‌طور کلی، عدم وجود یک رویکرد و سیاست جامع و منسجم در این زمینه است. اگر یکپارچگی ورزش به‌عنوان یک منفعت عمومی در نظر گرفته شود که باید از آن محافظت شود. برای پیشگیری و مبارزه با فساد و تقلب ضمن شناسایی مؤلفه‌ها، اشکال و حوزه‌های فساد و در جهت ایجاد و حفظ سامان‌های شفاف در تصویب قوانین مربوطه باید همت گماشت قوانین کیفری، مقررات موجود باید تضمین کند که تمام اقداماتی که به‌طور بالقوه می‌تواند تهدیدکننده یکپارچگی ورزش باشد، جرم‌انگاری شده است؛ اما جرم‌انگاری چنین رفتارهایی در اغلب موارد دشوار به نظر می‌رسد. بنابراین برای اینکه ورزش به‌طور کامل نقش مثبت خود را در جامعه ایفا کند (در رابطه با نتایجی مانند بهبود سلامت عمومی و انسجام اجتماعی)، ضروری به نظر می‌رسد تحولات و تغییرات کشورهای پیش رو را در این زمینه بررسی کرده و مورد بحث قرار دهیم و با بهره‌گیری از تجربیات و چالش‌های پیش آمده در نظام حقوقی کشورها همچنین، بینش‌های فعلی در مورد علل، پیامدها و اقدامات انضباطی و کیفری، پیشگیرانه مناسبی در نظر گرفته شود.

یکی از عوامل مهم خلأ قوانین و مقررات است که شامل پیروی نکردن از قوانین، اجرای سلیقه‌ای قوانین و مقررات عدم به‌روز بودن قوانین و کمبود نظارت بر قوانین را شامل می‌شود. با نتایج پژوهش گودرزی و همکاران (۱۳۹۰) و آتشک و همکاران (۱۳۹۸)، همخوانی دارد. با این حال، بینش‌های فعلی در مورد علل، پیامدها و اقدامات پیشگیرانه تقلب در ورزش پراکنده است و (در نتیجه) اصلاحات پیشنهادی در بهترین حالت فقط به‌طور محدود مؤثر هستند با این حال، بینش‌های فعلی در مورد علل، پیامدها و اقدامات پیشگیرانه تقلب در ورزش پراکنده است و (در نتیجه) اصلاحات پیشنهادی در بهترین حالت فقط به‌طور محدود مؤثر هستند. بنابراین در راستای پیشگیری

مرتکبین تقلب صورت گیرد، تعامل و هم‌افزایی بین سازمان‌های ورزشی و قضایی کشور با مسئولان و کنشگران امور ورزش جهت بررسی تخلفات و جرائم می‌تواند در راستای توسعه ورزش پاک و سالم کمک نماید.

به‌طور کلی پیشنهادهایی به‌اختصار بیان می‌شود:

- ۱- حمایت از اعمال مؤثرتر قوانین موجود برای تقلب در ورزش یا در صورت لزوم حمایت از تدوین قوانین خاص برای جرم‌انگاری در مسابقات ورزشی.
- ۲- استفاده از ابزارهای قانون توسعه‌یافته در سطح جهانی، کنوانسیون مکولین و کنوانسیون مبارزه با فساد مطابق با واقعیت هر دولت و سازمان ورزشی.
- ۳- ارائه فعالیت‌های تخصصی، ظرفیت‌سازی برای سازمان‌های ورزشی، مقامات انتظامی و پیشگیری از تقلب و مراجع قضایی کیفری در زمینه پیشگیری، کشف، بررسی و تعقیب تقلب در ورزش.
- ۴- حمایت از توسعه و اجرای سازوکارهای گزارش‌دهی در ورزش.
- ۵- در صورت امکان تداوم و افزایش برگزاری جلسات آگاهی بخشی برای مسئولان، نهادهای دولتی مربوطه، سازمان‌های ورزشی و ذی‌نفعان مرتبط در مورد تهدید ناشی از تقلب.
- ۶- تقویت هماهنگی و همکاری در سطوح منطقه‌ای، جهانی و بین‌المللی دولت‌ها و سازمان‌های ورزشی.
- ۷- ایجاد چارچوب‌های همکاری در سطح ملی با مشارکت مقامات ورزشی، مجریان عدالت کیفری.
- ۸- گنجاندن قوانین سخت‌گیرانه‌تر برای تأسیس لیگ‌های خصوصی و پذیرش سهام خصوصی در ورزش.
- ۹- حمایت از تأسیس یک نهاد مستقل برای نظارت بر شرط‌بندی، دست‌کاری در مسابقات تا به‌سرعت از رویه‌های تقلب، دست‌کاری رقابت‌های ورزشی آگاه نماید و با فراهم‌سازی داده‌های درست قابل‌اطمینان و مستقل برای رسیدگی انضباطی ورزشی و مستندات تعقیب کیفری زمینه همکاری و اشتراک اطلاعات را مهیا نماید.
- ۱۰- ترغیب دولت‌ها و سازمان‌های ورزشی به تصویب قوانین و مقررات ضروری و سیاست‌های مناسب پیشگیری و آموزش مشارکت‌کنندگان در ورزش.

تقلب است که با نظارت‌های بیشتر و افزایش بازرسان مستقل می‌تواند از بروز تقلب در رقابت‌های ورزشی جلوگیری کرد که با نتایج تحقیق شفيعی و افروزه و طاهرخانی (۱۳۹۷) همخوانی دارد.

یکی دیگر از عوامل مهم در راستای پیشگیری، فرهنگ‌سازی است ترویج فرهنگ جوانمردی و مبارزه با قانون‌گریزی و پایبندی به اصول اخلاقی تأسیس کمیته ضد تقلب، شفافیت و اجرای آیین‌نامه‌های انضباطی و اخلاقی و تشویق به افشاگری‌ها و تأسیس مجموعه‌های آموزشی در راستای آموزش بازیکنان و کنشگران امور ورزش با انواع و مصادیق تقلب و آثار و تبعات منفی در ورزش است. با این قسمت با نتایج حسنی و شمس (۱۳۹۱)، شفافیت‌گرایی، ترویج فرهنگ وظیفه‌گرایی از عالم مبارزه با فساد بیان کرده‌اند، همخوانی دارند. به گزارش سازمان بازرسی کل کشور از مهم‌ترین دلایل فساد عدم تناسب قوانین و مقررات حاکم با شرایط است. لذا بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات، روشن کردن موضع تقلب و ساده‌سازی برای کنشگران ورزشی و برخورد قاطع با مرتکبین تقلب و تقویت قوانین کیفری علیه تقلب و انواع آن، جلوگیری از فعالیت و به‌کارگیری مرتکبین تقلب از جمله راهکارهای مهمی است که در کاهش تقلب نقش دارد. این نتایج با نتایج رزاقی و همکاران (۱۳۹۳) همخوانی دارد.

راهبردهای مبارزه با تقلب از جمله نظارت و کنترل حقوقی، کنترل مالی تیم‌های حرفه‌ای، ترویج بازی جوانمردانه، استفاده از تجارب و قوانین کشورهای دیگر در مبارزه با تقلب، صدور به موقع احکام انضباطی و کیفری، برخورد قاطع و صریح با سایت‌های شرط‌بندی، افزایش ارتباط با نهادهای و سازمان‌های ورزشی بین‌المللی در راستای مبارزه با تقلب در رقابت‌های ورزشی تست‌های مکرر و کنترل دوپینگ، افزایش و رفع کمبود بارزس در سازمان‌های ورزشی و ایجاد کمیته ضد تقلب است که پیشنهاد می‌شود که با تدوین قوانین و استفاده از اسناد بین‌المللی و تجارب کشورهای پیشرو در جهت مقابله و پیشگیری در ورزش گام برداشته شود. در نتیجه کلی می‌توان تدوین و یا اصلاح قوانین و مقررات متناسب با نیاز روز ورزش می‌بایست اجرایی شود و برخورد قاطع با

References

- Afroze, H. (2016). *Identifying and Explaining the Factors Influencing Corruption in Iranian Football*, Msc Thesis, Ministry of Science, Research and Technology, University of Guilan. (In Persian)
- Aghaee, M., & Saffar, A. (2013). Criminological Investigation of Violence by Football Fans. *Criminal Law and Criminolog*, 6(11), 35-69. (In Persian)
- Aghainia, H. (2020). *Sports Law*. Tehran: Mizan Publication. (In Persian)
- Ahmadi Natour, Z., Mansour Abadi, Shams Natri, E.M., & Mirkhalili, S.M (2017 winter). Analysis of sports betting in the Iran's legal system. *Sport Management and Development (JSMD)*, 8(3), 41-57, (In persian). <https://doi.org/10.22124/jsmd.2019.3790>
- Ahmadi Natour, Z. (2018). *Dimensions - Criminology of Sports Betting*. Tehran: Tanin Danesh Publications. (In Persian)
- Andreff, W. (2018). *Different Types of Manipulation in Sport*. The Palgrave Handbook on the Economics of Manipulation in Sport, 13-35. https://doi.org/10.1007/978-3-319-77389-6_2
- Atashak, M., Qurbani, M., Abolghasami, M., & Farsakhah, M. (2011). Concept of Administrative Corruption in Public Education System. *Ethics in Science and Technology*, 6(3), 33-47. (In Persian) Dor: [10.22517634.1390.6.3.5.2](https://doi.org/10.22517634.1390.6.3.5.2)
- Ayolasal, Zh., & Najafi Abrandabadi, A. (2001). A Criminological Approach to Violence in sport. *Legal Research Journal*, 3(29-30), 331-351. (In Persian)
- Babae, E. (2022). Jurisprudential Foundations of Criminalizing Gambling in Iran Criminal Law. *Judicial Law Views*, 27(100), 63-82. DOI: [10.22034/jlvi.2023.703742](https://doi.org/10.22034/jlvi.2023.703742) (In presian)
- Biranvand, M., Sajjadi, N., Rajabi, M., & Hamid, M. (2021). A Study on Causes of Elite Athletes' Tendency to Doping. *Strategic Studies on Youth and Sports (SSYS)*, 19(50), 83-94. (In Persian)
- Blackshaw, Y. & Mohammadi, M. (2017). *International Law of Sports*. Tehran: Khorsandi Publications. (In Persian)
- Bloomfield, J., & Fricker, P. A., Hasannia, S. (2001). *Sports Medicine*. Translators: Sadeq Hassannia, Shahram Bamdad, Yousef Rasmi, Gilan University. (In Persian)
- Boeri, T., & Severgnini, B. (2011). Match Rigging and the Career Concerns of Referees. *Labour Economics*, 18(3), 349-359. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2010.10.006>
- Boniface, P., Lacarriere, S., Verschuuren, P., & Tuailon, A. (2012). Sports betting and corruption: How to preserve the integrity of sport. *Institute of International and Strategic Relations (IRIS)*,
- Brooks, G., Aleem, A., & Button, M. (2013). Introduction: Fraud, Corruption and Sport. *Fraud, Corruption and Sport*, 1-11. https://doi.org/10.1057/9781137290717_1
- Carpenter, K. (2012). Match-Fixing in London Olympic Year Scandals, Lessons & Policy Developments. *Solicitor, LLP & LawInSport*.
- Chappelet, J. L. (2015). The Olympic fight against match-fixing. *Sport in Society*, 18(10), 1260-1272. <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1034519>
- Convention on the manipulation of sports competitions -The Macolin Convention (CETS n°21).)2014(
- Farahani, A., Nasirzadeh, A.M., & Vatan Dost, M. (2016). *Sports law*. Tehran: Hatmi, (In Persian)
- FIFA Disciplinary Code. (2023).
- Football Disciplinary Code. (2018). (In persion)
- Gasen, R., & Najafi Abrandabadi, A.H. (2001). Is there a crime?. *Legal Research Journal*, 11(127), 102-62. (In Persian)
- Ghadir, M., & Kazemi, H. (2019). Preventing and Countering Cyber

- Terrorism: A Comparative Study of Iranian Criminal Law and International Legal Instruments. *International Law Review*, 36(60), 237-267. (In Persian) Doi: [10.22066/cilamag.2019.35084](https://doi.org/10.22066/cilamag.2019.35084)
- Goodarzi, M., Ghorbani, M. H., Poursoltani zandi, H., & Safari, H. (2011). A Study of Factors Affecting the Occurrence and Growth of Perceived Corruption and Its Control Methods in Iranian Sports Organizations. *Research in Sport Science*, 10, 39-56. (In Persian)
- Hasaniforouz, M. (2021). *Sports Law*. Tehran: Dadgostar. (In Persian)
- Hassani, A., & Shams, A. (2018). Methods to Fight Against Administrative Corruption based on values islami. *Islam and Managerial Research*, 2(1), 81-104. (In Persian)
- Hassani, J., Khalili, S.S., & Ivage, S. (2016). Criminal management of the fight against collusion in sports competitions. *1Th National Conference of Sports and Health Science Achievements of Abadan University of Medical Sciences*. (In Persian)
- Henne, K. (2015). Reforming global sport: Hybridity and the challenges of pursuing transparency. *Law & Policy*, 37(4), 324-49. DOI: [10.1057/palcomms.2015.48](https://doi.org/10.1057/palcomms.2015.48)
- Hill, D. (2015). Jumping Into Fixing. *Trends in Organized Crime*, 18(3), 212-228. <https://doi.org/10.1007/s12117-014-9237-5>
- Islamic Penal Code, amendment approved in (2022). (In Persian)
- Kabiri, S., Rahmati, M., & Shadmanfeat, M. (2021). *Criminology of Sports*. 1st, Tehran: Research Institute of Physical Education and Sports Sciences. (In Persian)
- Kashef, M. (2014). *Sports law and ethics*. 1st, Tehran: Bamdad publication. (In Persian)
- Khabiri, M., Gaeini, A., Mosayebi, F. (2010). *Sports Management Guide*. Tehran: International Olympic Committee. (In Persian)
- Mallaei, M., & Afroozeh, M. (2021). Identifying Causes of Tendency for Match-fixing using Human Resources and Strategies to Combat it in Sports. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 8(1), 145-161. (In Persian) <https://doi.org/10.22044/shm.2021.9792.2230>
- Masters, A. (2015). Corruption in Sport: From the playing field to the Field of policy. *Policy and Society*, 34(2), 111-123. <https://doi.org/10.1016/j.polsoc.2015.04.002>
- Najafikolori, M., Goodarzi, M., Farahani, A., & Bidandi, H. (2012). Effective Factors of Corruption in Sport Organizations (Case Study: Football Federation of I.R Iran). *Sport Management*, 14(9), 109-122. (In Persian). <https://doi.org/10.22059/jsm.2012.28907>
- Najafikolori, M., Goodarzi, M., Farahani, A., & Ismaili Bidhandi, H. (2013). Effective Factors of Corruption in Sport Organizations (Case Study: Football Federation of I.R Iran). *Sports management*, 4(4), 109-122. <https://doi.org/10.22059/jsm.2012.28907>
- Niazpour, A. (2003). Prevention of crime in Iran's constitution and crime prevention bill. *Judiciarys law journal*, 67(45), 124-159. (In Persian)
- Razghi, M., Ramzaninjad, R., & Mehrabi, Q. (2015). A Study of Factors Affecting Administrative Corruption in Soccer. *New Trends in Sport Management*, 2(7), 41- 52. (In Persian)
- Report of the 90th Parliament on corruption in football. (2015).
- Rickwood, D., Blaszczyński, A., Delfabbro, P., Dowling, N., & Heading, K. (2010). *The Psychology of Gambling*: APS Review Paper.
- Sadeghipour, H., Rahnama, N., Jafari, A., & Rahnama, A. (2010). Disciplinary Issues of the Sixth Season of Iran's Premier Football League. *Research on Sport Sciences*, 28, 69-80. (In Persian)
- Serby, T. (2015). The Council of Europe Convention on Manipulation of Sports Competitions: the best bet for the

- global fight against match-fixing? *The International Sports Law Journal*, 15(1-2), 83-100.
<https://doi.org/10.1007/s40318-015-0069-5>
- Shirazi. Gh. (2005). The Role of Local Police in Crime Prevention. Msc Thesis, Faculty of Law. Islamic Azad University. Damghan branch (In persion)
- Spapens, T., & Olfers, M. (2015). Match-fixing: The Current Discussion in Europe and the Case of The Netherlands. *European Journal of Crime Criminal Law and Criminal Justice*, 23(4), 333-358.
<https://doi.org/10.1163/15718174-23032077>
- Taherkhani, s., & Shafiee, Sh. (2020). Investigating factors affecting the occurrence of match-fix in Iranian football. *Sport Management and Development (JSMD)*, 10(3), 42-61. (In Persian)
<https://doi.org/10.22124/jsmd.2021.5069>
- The Country's Management and Planning Organization (2008). *Study plan for the preparation of a program to fight against administrative corruption and promote health in Administrative system. Chedum*. Tehran: Kishhor Management and Planning Organization. (In Persian)
- United Nation Office On Drug and Global Report on Corruption in Sport. (2021).
<https://www.unodc.org/>
- Vakil. A. (2022). *World Football Rights*. 1st, Tehran: Majd. (In Persion)
- Vanwersch, L., Willem, A., Constandt, B., & Hardyns, W. (2022). A Scoping Review of the Causes and Consequences of Fraud in Sport. *Journal of Sport and Social*, 46(6), 546-584.
<https://doi.org/10.1177/01937235221119811>
- Zuo, X., Gandy, C., Skvoretz, J., & Iamnitchi, A. (2021). Bad Apples Spoil the Fun: Quantifying Cheating in Online Gaming. *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media*, 10(1), 496-505.
<https://doi.org/10.1609/icwsm.v10i1.14745>